

Stypendium socjalne a minimum socjalne w IV kwartale 2024 r.

Na łamach czasopisma Polityka Społeczna ukazał się tekst poświęcony tzw. minimum socjalnemu. Lektura ważna dla organów przyznających pomoc materialną, ale i decydentów odpowiedzialnych za politykę stypendialną.

Jacek Pakuła 04 sierpnia 2025

Tak się złożyło, że tuż przed webinarium pt. [Reguła trzech pytań a studenci ubiegający się o stypendium socjalne i wykazujący niewielkie dochody \(6 sierpnia 2025 r.\)](#), na łamach czasopisma Polityka Społeczna (R. 2025, Nr 4, Tom: 610) ukazał się tekst dra Piotra Kurowskiego pt. [Wartości i dynamika minimum socjalnego w Polsce w okresach kwartalnych 2024 roku](#). Opracowanie przydatne w postępowaniu ze studentami wykazującymi dosłownie dochody zerowe. Ale po kolei.

Zgodnie z art. 88 ust. 4 PSWiN, student wykazujący w rodzinie dochód nie wyższy niż 823 zł na osobę, powinien przedstawić zaświadczenie o korzystaniu, w roku złożenia wniosku o stypendium socjalne, ze świadczeń z pomocy społecznej. Brak takiego zaświadczenia może prowadzić do odmowy przyznania stypendium socjalnego, chociaż w tym miejscu należy przypomnieć, że nie należy takiego braku automatycznie przekładać na odmowę. Zgodnie bowiem z art. 88 ust. 5 PSWiN, a także mając na uwadze chociażby art. 7 KPA, organ winien podjąć działania ukierunkowane na ustalenie aktualnej sytuacji materialnej studenta ubiegającego się o pomoc materialną. W skrócie: student ma współdziałać z organem w celu ustalenia tej sytuacji, a jego wyjaśnienia nie mogą prowadzić do budowania nowych wątpliwości, ale powinny raczej stanowić odpowiedź na pytanie, jakie są źródła utrzymania studenta i jego rodziny. Istotnego znaczenia nabiera więc reguła trzech pytań, która sprowadza się do zadania studentowi trzech prostych pytań:

- 1) dlaczego student nie korzysta z pomocy społecznej?
- 2) jakie student (i jego rodzina) ma wydatki?
- 3) jakie student (i jego rodzina) ma źródła utrzymania?

Dopiero udzielenie przez studenta ubiegającego się o stypendium socjalne odpowiedzi na te trzy pytania, wraz z przedstawieniem w szczególności dokumentów związanych ze źródłami utrzymania pozwala na ocenę, czy student udokumentował źródła utrzymania rodziny.

Warto przypomnieć, że przepis art. 88 ust. 4-5 PSWiN ma zastosowanie do studenta, który wykazuje dochód na osobę 0-823 zł. W praktyce więc może to być samodzielny finansowo student, ale również ten wykazujący we wniosku swoich rodziców. Dotyczy to również studentów zagranicznych, a także osoby korzystające z tzw. ryczałtu, czy rolników.

Wskazać również należy, że pytanie o wydatki studenta i jego rodziny, chociaż niekiedy pomijane, ma jednak kluczowe znaczenie. Wystarczy posłużyć się przykładem, który gościł na łamach tego bloga.

Studentka A wychowuje samotnie dziecko, mieszka z nim w domu studenckim, a ojciec jest nieznany. Taka studentka ma szansę na stypendium socjalne, chociaż postępowanie wyjaśniające należy przeprowadzić, domagając się m.in. przedstawienia pełnego aktu urodzenia dziecka. Jej koleżanka, studentka B jest w podobnej sytuacji, też wychowuje samotnie dziecko, wynajmuje mieszkanie (czynsz 3 tys. zł), a ojciec dziecka jest nieznany. W tym drugim przypadku możliwość przyznania stypendium socjalnego nie jest taka oczywista, skoro bowiem wydatki znacząco przewyższają dochody. Akurat w obu przypadkach jedynym źródłem utrzymania jest tzw. 800+, które do dochodu nie wlicza się. Gdyby nie pytać o wydatki to w obu przypadkach należałoby przyznać stypendium socjalne, chociaż już gołym okiem widać, że studentka B nie przedstawiła

rzeczywistej, faktycznej sytuacji materialnej. A zgodnie z orzecnictwem, kto nie mówi prawdy, stypendium nie powinien otrzymać.

Skoro więc pytanie o wydatki ma znaczenie, to wskazówką są dane publikowane na łamach Polityki Społecznej. Chodzi o katalog tych wydatków, ale i średnie kwoty. Trzeba jednak pamiętać, że to tylko wzorzec, z tym jednak zastrzeżeniem, że raczej nie pojawi się taka sytuacja, że student będzie ponosił mniejsze koszty niż podane w tym wzorcu. Za to mogą pojawić się takie sytuacje, które będą łączyć się z wyższymi kwotami niż podane. Przykładowo, student pobiera naukę na studiach niestacjonarnych i czesne wynosi z tego tytułu więcej niż 10 tys. rocznie. Skoro jest to wzorzec to trudno byłoby uznać, że student wydaje na jedzenie 100 zł miesięcznie. Potwierdzenia należy szukać w doświadczeniu życiowym osób wchodzących w skład organów stypendialnych. Każdy robi zakupy, płaci za telefon i prąd, co pozwala ocenić, na ile wyjaśnienia studenta są wiarygodne.

Co do kwot, warto pochylić się nad tymi odnoszącymi się do IV kwartału 2024 r., bowiem są one w miarę aktualne, zaś rozpatrując wnioski o pomoc materialną, złożone w październiku 2025 r. trudno uznać, by wydatki były mniejsze. Mamy więc do czynienia z kwotami minimum socjalnego:

- 1862,87 zł dla gospodarstwa pracowniczego składającego się z jednej osoby; (a w trzecim kwartale 2024 r. była to kwota 1849,98 zł);
- 3147,11 zł (poprzednio 3122,31 zł) zł dla gospodarstwa pracowniczego składającego się z dwóch osób, co w przeliczeniu na jedną osobę daje kwotę 1573,56 zł (poprzednio 1561,16 zł);
- 4588,36 zł (poprzednio 4562,07 zł) dla gospodarstwa pracowniczego składającego się z trzech osób, w tym dziecka w wieku 4-6 lat (tzw. dziecko młodsze), co w przeliczeniu na jedną osobę daje kwotę 1529,45 zł (poprzednio 1520,69 zł);
- 4940,52 zł (poprzednio 4912,88 zł) dla gospodarstwa pracowniczego składającego się z trzech osób, w tym dziecka w wieku 13-15 lat (tzw. dziecko starsze), co w przeliczeniu na jedną osobę daje kwotę 1646,84 zł (poprzednio 1637,63 zł);
- 5986,48 zł (poprzednio 5944,11 zł) dla gospodarstwa pracowniczego składającego się z czterech osób, w tym dziecka młodsze i dziecka starsze, co w przeliczeniu na jedną osobę daje kwotę 1496,62 zł (poprzednio 1486,03 zł);
- 7396,24 zł (poprzednio 7335,07 zł) dla gospodarstwa pracowniczego składającego się z pięciu osób, w tym dziecka młodsze i dwoje dzieci starszych, co w przeliczeniu na jedną osobę daje kwotę 1479,25 zł (poprzednio 1486,03 zł);
- 1834,68 zł (poprzednio 1823,78 zł) dla gospodarstwa emeryckiego składającego się z jednej osoby;
- 3096,21 zł (poprzednio 3075,41 zł) dla gospodarstwa emeryckiego składającego się z dwóch osób, co w przeliczeniu na jedną osobę daje kwotę 1548,10 zł (poprzednio 1537,71 zł).

Ważna jest również lista wydatków, do których zalicza się następujące pozycje:

- żywność,
- mieszkanie, w tym użytkowanie i energia oraz wyposażenie,
- edukacja
- kultura i rekreacja,
- odzież i obuwie,
- ochrona zdrowia,
- higiena osobista,
- transport i łączność,
- pozostałe wydatki.

Analizując wydatki, trzeba mieć na uwadze dwie kwestie. Po pierwsze, student może podnosić, że nie poniósł np. wydatków na obuwie. Możliwe jest, że korzysta z dotychczasowego, chociaż powszechnie wiadomo, że są to rzeczy podlegające zużyciu. Może być i tak, że znalazł buty, albo otrzymał je od osoby trzeciej. O ile w zakresie obuwia takie tłumaczenie możliwe byłoby do zaakceptowania, to jednak są takie wydatki, jak np. wyżywienie, czy telefon, że nie sposób uznać, by student nie ponosił żadnych wydatków z tego tytułu. Pojawić się może w wyjaśnieniach studenta opiekun faktyczny, który być może w ostatecznym rozrachunku zostanie uznany za członka rodziny.

Druga kwestia łączy się z próbą zarysowania takiego stanu przez studenta, że wprowadzi on nie ma żadnych dochodów, ale oczekuje na stypendium socjalne, z którego będzie mógł pokryć te wydatki związane z bieżącym utrzymaniem. Mogłoby się wydawać, że to ma sens, to jednak trzeba pamiętać o celu stypendium socjalnego, na co wskazują sądy administracyjne. Stypendium nie może zastępować rodziców i obowiązku alimentacyjnego, ani nie może pełnić roli świadczenia pozwalającego

się utrzymać bez związku z pobieraniem nauki. Jest bowiem ściśle związane ze studiowaniem, więc ma pomagać kształcić się. Poza tym stypendium przyznawane jest przez okres do 10 miesięcy, więc zasadne jest pytanie, z czego dotychczas student utrzymywał się, np. w wakacje.

Stanów faktycznych, a także wyjaśnień studenta w zakresie swojej sytuacji materialnej jest wiele, to jednak właśnie reguła trzech pytań pozwala na uporządkowanie i odpowiedź, czy student rzeczywiście znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. Wyjaśnienia studenta, potwierdzone dokumentami, powinny prowadzić do przekonania organu stypendialnego, że na stypendium socjalne ów student zasługuje. Warto więc czytać Politykę Społeczną i możliwie aktualne wskaźniki, również te odnoszące się do katalogu wydatków.

Aktualna **oferta szkoleń z zakresu pomocy materialnej dla studentów** dostępna jest na stronie Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki w zakładce: **Webinary**.